

de două ori în septemana: **Joi**-a și **Vineri**-a; era când va pretinde im-
munită materială, va eși de trei săptămâni
de patru ori în septemana.

Prețurile de prenumeratiune,
pentru Austria:
anul întregu ..... 8 fl. v. a.
jumătate de anu ..... 4 fl. v. a.
trimestru ..... 2 fl. v. a.
pentru România și străinătate:
anul întregu ..... 12 fl. v. a.
jumătate de anu ..... 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se fac la totu dd. oare
spundintii ai nostri, și de a dreptulu la Re-
dactiunea **Stationsgasse Nr. 1**, unde
sunt a adresă și corespondintiele, ce pri-
vescu Redactiunea, administratiunea și
speditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor
primi, éra cele anonime nu se vor publica

Pentru **anunțurile** și alte comunicatiuni de
interesu privatu — se raspunde câte 7 cr.
pe linia; repetiri se facu cu pretiu ac-
dintu. Pretiulu timbrului câte 80 cr. pen-
tru una data se antecipa.

Budapesta, in 16/28 martiu 1874.

„**Volkfreund**,” organulu of. alu
arhiepiscopului-cardinalu, Dr. **Rauscher**
în Viena, publică în nrulu de alalta-ieri,
Proclamațiune solena, unu feliu de pro-
clamațiune alu Episcopatului catolicu
regu din provinciile austriace, facia
legile confesiunale, de cari am vorbit
noi la rondulu nostru, specialminte
de cea de curendu votata în cas'a
representativa și trecuta la cas'a boeri-
ru, prin care adeca se regulédia refe-
rențele externe ale bisericeii catolice, și
concordatulu se dechiara de fora valóre.

Mai întréga septemana precedinte
arhiepiscopii și episcopii catolici, resp.
legatii celor absinti, și cu doi-trei car-
dinali în frunte, au petrecut'o în consilia se-
se asupra acestei cestiuni, și manifestulu
mintiu, prevedintu cu 33 de subscrieri,
de rezultatulu acelor consulta-
ni.

Acést'a sciindu, uioru vom price-
a, că foile tóte se ocupa cu nespusa in-
resare de atins'a aparitiune; dar vom
pricepe și mai vertosu marea sensatiune
de face acésta aparitiune, cându vom
pricepe cuprinsulu și tendint'a ei, după
ce cele mai multe foi o privescu de o
male dechiarare de resbelu a bisericeii
catolice în contra statului, séu celu pucinu
în contra constitutiunii și parlamentului
austriacu!

Noi pentru asta data, vom citá la
astu locu numai câte-va pucine dintre
cele sentintie din memorabilulu actu,
de cari — totusi vor ajunge, pentru de
pricepe natur'a și importanța.

Parinti cardinali, arhiepiscopi și
episcopi catolici dechiara, că **Concorda-
tulu pentru ei este de caracteru sacru, că
nu privescu de nimiculu séu nimicibilu
unilateralmente, și că dispunțiunile legi-
milor confesiunale numai întru atát'a le
recunosc de obligatorie pentru ei, întru
actu ele stau în consonanță cu dispun-
țiunile concerninti ale Concordatului.**

Ei recunosc statulu dreptulu de
suprema potestate în sfer'a cuprinsului
său, dar totu o data proclama, că **mai
multu se supunu voiei lui Ddieu, de câtu
dispunțiuniloru omenesci.** Apoi legile și

drepturile bisericeii și mandatele și enun-
ciatiunile pontificelui romanu — firescu
că, tóte le considera de „**voia lui Dieu**,”
și asia dara li dau preferința naintea
legiloru statului!

Ei condamna o multime de reforme
și institutiuni noué în statu, precum d. a.
**scótele fora caracteru confesionale, casa-
tor'ia civile, și altele.** În sum'a sumelor,
ei se sprima verbalmente astfeliu:

„**Nici nu potemu, dar nici nu vomu
cându-va a ne acomodá vre-unei insinua-
țiuni, prin a cărei implinire s'ar peri-
clitá binele bisericeii!**”

Éta deci aci pronunțiatu pre facia
—recunoscerea legiloru statului—**numai
conditiunalmente, adeca numai în casu-
rile cându ele, după judecat'a episcopa-
tului, sunt spre folosulu bisericeii!**

Éta — începutulu, sement'a revo-
lutiunii, dechiarate spre nimicirea statu-
lui. Si acuma — rogámu a se combiná
și acést'a cu cele desfășurámu în arti-
cululu de fondu mai de la vale!

Frumosu Imperiu; mandre aspepte;
departe am ajunsu cu pactulu dualisticu
și cu mintiun'a constitutionalismului!

Din străinătate — de două dile scirile
ce sosira de pe campulu de batalia din *Spania*,
atragu atentiunea publica. Ele se cuprindu
în patru depesie telegrafice, cari contrase
în pucine cuvinteni spunu:

Cea d'antaiu: cumca *Serrano*, mercuri-a
trecuta la 6 óre de demanția a atacatu pe Car-
listi în positiunile lor; centrulu, sub comand'a
lui *Loma*, a naintatu pana la *Carrera*; arip'a
drepta, sub comand'a lui *Rivera*, de asemenea
a naintatu spre o positiune tare a i namicului.

A doua: Cumca la 4^{1/4} óre după mé-
diadi armat'a republicană totu naintá și
arip'a drepta ocupase culmile si luase însem-
nat'a positiune dela *Montaro*, de unde se vedea
cetatea *Bilbao*, cea bombardata de Carlisti.
Corabiele de resbelu, sprigineau cu foculu
loru de pe mare atacurile Republicanilor.
Mercuri spre joi, după mediulu noptii la 2^{1/4}
óre, învingerea Republicanilor se tiené se-
cura; ei tianeau positiunile luate dela con-
trari. Perderile nu erau pré însemnate, adeca
18 morti și 452 de vulnerati.

A trei-a: Joi tóta diu'a ostirile republi-

cane se aflau în naintare, luandu unele locuri
cu baionet'a; — arip'a cea dreapta a Carlisti-
loru se aflá în mare periclu.

A patra: Vineri, adeca ieri demanția,
dupa ce joi lupt'a tienne 13 óre, ostirile repu-
blicane tianeau pusetiunile luate de la Car-
listi. —

Atátea sunt scirile. Din ele vedemu, că
Republicanii au naintatu la începutu cu
sporiu și au respinsu pretotindeni pre inami-
ciulu, dar — apoi asiá se împare, că Car-
listii s'au reculesu și au pasitu ei ata-
candu; căci numai astfeliu se póte pricepe,
că — ce va se dica depes'ia din urma, cându
suna că: **Republicanii tiane positiunile ocupate.**

**En se ne ougetamu și la acésta
mare cestiune!**

Omulu, și de buna séma și poporulu,
cându din tóte partile, pre tóte căile se
sente nepástuitu, cându tóti dau în elu,
toti lu—despóia și dripescu, ér cându se
plange și vaiera — nime nu-lu ia în
vr'o scotintia, nime nu-i aréta simpatia
și compatimire: apoi — elu cauta și cérca
caus'a juru împrejurii, și în urm'a urme-
loru merge pan' la Ddieu și striga și
intréba: **Ei bine, Dómné, ziditorulu meu,**
ce se fie de m'ai uitatu, de ti-ai întorsu
faci'a de catra mine, carele te adoru și
te-am adorat pururiá?! Séu — dóra
că este pecatu a crede și a sperá întru
tine? — séu dóra că — numai celoru
rei și fora-de-lege, celoru vicleni și ne-
drepti — li este întru ajutoriu drép-
t'a ta?!

Cine — persecutatú ani și ani, de
man'a sortii, de tirani'a co-ómeniloru sei
și de crudelitate, împrejurárilor, nu s'a
sentitu nici o data în acésta situatiune
de rescóla contra creatorului seu?! și
— care romanu de anima și de cugetu,
în suferințele nóstre de siepte ani, după
trist'a esperinția ce feceramu despre
amagirea tuturoru celoru mai îndrep-
tatite sperantie ale nóstre — facia de
Monarchu, cărui cu atát'a devotamentu
și credința i-am fost pururiá adicti și cu
atátea sacrificia i-am servitu, — facia de
patria, pre carea de secli, nici o data
n'am vatemat'o séu tradat'o, — facia de
natiunea magiara, de carea pururiá ne-

am alipitu, cărei pururiá totu binele'
tóta prosperarea și fericirea i-am doritu,
— de o sutá de ori în superarea și do-
rerea sufletului seu nu va fi cugetatu:

**Ei bine; dar unde esti pre'naltiate
Imperat'e?! Ei bine: asiá se remunera
credința și speranti'a întru Tine?! —**
Ei bine: astfeliu Ti-implinescu gagiurile
parolei ce ni-ai datu, că — **nu ne vei
uitá, că — recunosci îndreptatiunea cere-
rilor, rogáriloru nóstre și — ni le vei
impliní!**

Cine — cu sufletu, ni va poté luá
în nume de reu aceste — pré naturali
eschiamatiuni ale internului nostru în
diu'a necasuriloru, și — fiindu necasurile
nóstre constanti, și ne'ncetate, — în fie-
care dia!

De securu — **nime.** Nime cu sufletu
nu ni pote luá în nume de reu aceste du-
reróse oftári; dar — nici nu e cauza ca
se le ié cineva în nume de reu, căci —
ele sunt în pustia, fora echo, fora folosu!
Si — desperatiunea de multu ar fi tre-
buitu se ne cuprindea și mistuiésca, déca
— **siepte-spre-diece secli de suferinție și**
de lupte, nu ni-ar fi impetrutu peptulu
și nu ni-ar fi datu o rabadare de ereditate,
cum — n'o mai are altu poporu sub
sóre!!

Dar — ce se ne mai mirámu, că
susu la Tronu noi nu suntemu auditi,
cum am dorí și cum credemu, că am mer-
ritá, — cându altii, mai aprópe de inal-
timea lui, mai valorosi la fire și la graiu,
— și ei striga indesiertu!!

Si aci este, unde noi ajunsi, cauta
se ne întrebámu și se ne cugetámu, că
— cum óre este acést'a, și — ce póte se
fie caus'a?!

Ah! parintele nostru, este parintele
multoru altor'a, cari toti striga și ceru,
unii rogandu-se și plangendu, altii —
fortiandu și amenintandu, etc. etc.

Nu e ginte, nu e clasa de poporu în
marea Imperatiá, carea se nu céra, róge
pretindia, stáruiesca.

Cei-ce au apucatu ceva, multu pu-
cinu, o data cu capulu voru — nu numai
— a pastrá, ci a smulge — pe aceeași
base, cu același dreptu, cu care au cástigatu,
catu au, totu mai multu; și în acésta ten-

FOISIÓRA.

Ilustratiune speciale, eclatante,

partia — admirabilmente, de si fórte dure-
nu espresa și marcata în tabloulu celu mare
de lupte nóstre nationale, alu lupte pentru
institutiuni și cultura a celoru trei millióne de
romani din Austria și respectivminte Austro-
Ungaria — e:

**Actiunea bisericeii de la Sant'a Treime din
Brasiovu.**

În generalu observámu aici incidental-
mente, că luptele nóstre nationale, ce ince-
pu cam nainte de una sutá de ani, adeca
cându, tiranii nostri seculari — ajun-
sera a pricepe că, nu este destulu, nu con-
duce securu la scopu — suprimarea nóstra nu
— ca ómeni, ci că se mai recere principal-
mente împilarea nóstra ca **romani**, și se pusera
a o essecutá aci pre acést'a prin cele mai
diversite planuri și medilóce, — luptele nóstre
— dicemu, desteptandu-se și continuandu-se
de atunci mereu pre tóte terenle vietiei
publice, se sustienu cu enorgia cându mai
multa, cându mai pucina, după caracterulu și
abreia generatiuniloru, — ba de vr'o două ori
se prorumpendu chiar în riuri de sange, fora
d'a se apropiá mácar de capetu séu re-
sultatu și — fora de a-si fi aflatu pre **Omeru** séu
felicidide alu loru.

Firescu, căci — adevératii luptatori
sunt multu mai pucini, și — pentru greutatea
luptei, multu mai ocupati de ea, decâtu se

mai ajunga, a o mai și cantá séu descrie. Vi-
torului deci cauta se remana oficiulu, d'a
luá la cumpena faptele nóstre, portarea nó-
stra în lupta, și — mai pucinu preocupatu, mai
pucinu iritatu de impresiunile momentului,
d'a le descrie cum se cade, astfeliu com-
plétandu-ne istori'a nationale. Dar noi suntemu
detori, a-i aduná și pastrá materialulu.

Atát'a, ca de justificare a publicatiunii
prezenti, încátu pentru viitoriu. Nu ni este
insa indiferinte nici interesulu **prezentulu**;
ne-am dedatu a-lu considerá și pre acést'a la
tóte întreprinderile nóstre. Sédicemu dara o
vorba si din acestu punctu de vedere.

Nimicu mai durerosu si mai revolta-
toriu de anima, pentru noi casi pentru fiace
romanu, decâtu cându si astadi, în er'a ce se
dice a civilizatiunii, ni vedemu cele mai vi-
tali interese ale vietie nostre publice — tra-
ctate de cei ce conducu destinele statului și
ale poporaloru — în modulu celu mai vitregu!
O multime de cauze însemnate ale nóstre
jacu din celu mai vechiu trecut pua în
diu'a de astadi prin diferitele cancelarie ale
ale autoritatiloru statului, fara ca amplotiati
cei platiti cu mari greutáti, ba chiar cu de-
tragerea panei dela gur'a seracului, din sudó-
rea poporului, se se cugete la ele, la deslega-
rea loru dirépta.

În o astfeliu de stare se afla caus'a bi-
sericeii santei Treimi din Brasiovu. Trecura
multe decenie, de cându cu mari sacrificiu
fratii nostri Romani din *Brasiovu* se lupta
pentru recunoscerea drepturiloru, ce li com-
petu facia de acésta biserică; dar — totulu
fora rezultat; căci dreptulu loru acolo si
astadi este totalmente desconsideratu, ei si

astadi tractati ca straini, si dati préda egois-
mului unei mane de veniture grecesci si bul-
garesci, favorite prin intrigele inamiciloru
seculari ai natiunii romane. Nu dorescu fra-
tii nostri din Brasiovu prin acésta cauza, ca
se li se faca do regimu si de organele acestui-a
vre-unu favoru, se se face cui-va vr'una ne-
dreptate, feresce Domne! ci ei pretindu dela
statu simpluminte — numai, ca acest'a se-si
implinésca detorinti'a sa d; supravegheiare
preste orice institutu, ca acel'a se urmedie
conformu destinatiunii sale.

Ne face de multu la anima amentit'a
causa a santei biserice, am aperat'o occasi-
onalminte pururiá din cea mai deplina con-
victiune; dar totu o data — de multu ni-am
propusu a o face cunoscuta publicului nostru,
penru elu și pentru viitoriu — întréga acé-
sta cauza din temeiu, ca un'a ce, după cum
mai susu indegetaramu și după cum la tim-
pulu seu vom aretá mai cu de amenuntulu,
nu este numai o cauza locale, ci o cauza de
interesu generalu, de atare tractata chiar si
de catra contrariii nostri. Déca pana acum nu
o am potutu face precum doriámu, nu a fost
vin'a nóstra, ci numai a impregiuráriloru ce-
loru grele, sub cari am statu cu diurnalulu
nostru. Aceste împrejurári ni s'au usiuratu
întru câtu-va, si asiá cu numerulu de facia
incepemu a publicá aici în foisióra întregu
„**Memorandulu**”, adresatu de Romanii bra-
sioveni catra diet'a Ungariei, inca la anul
1871; unu actu, datu criticeii legelatiunii si
statului; unu actu întemeiatu pre cele mai
valibili și eclatante documente, din care deci
— de buna séma va fi permis a culege ade-
veratu a stare și importantia a cestiunii și
controversei.

verat'a stare și importantia a cestiunii și
controversei.

Din acestu actu publiculu nostru se va
convinge, că — déca mai esista dreptate pre
pamentu si în statulu în care traimu, apoi
caus'a neapertu trebuie se fie decisa în fa-
vórea Romaniloru!

Prin aceste cuvinte de intruducere am
doritu a atrage atentiunea onoratului Pu-
blica asupra acestei cauze însemnate; ér
reflexiunile nóstre speciali la ea, ni le vomu
face după aceea. —

Redactiunea Albinei.

Memorandulu

**Romaniloru brasioveni de la biseric'a
Santei Treimi, adresatu catra on.
Casa representativa a Dietei Ungariei,**
la an. 1871, în caus'a loru de contro-
versa cu pretinsii Greci de acolo.

Inalta Casa!

Aflandu noi, membrii romani ai bisericeii
greco-orientali, cu patronulu „*Sant'a Treime*,”
din cetatea *Brasiovului*, cumca coreligiunarii
nostri greci au redicatu naintea acestui
corpu legiutoriu plansóre încontra înaltului
ministeriu regiu ung. de cultu și instructiune
publica, pentru dispositiunile luate de acestu
înaltu ministeriu în caus'a bisericeii nóstre
din cetatea *Brasiovului*, și după esperienti'a
unui lungu siru de ani, ne mai avendu noi

dintia a loru, ei despóia si vatema pre
cei-ce tindu si ei a apucá ceva — totu
mai multu!

Unde e o clasa, o nationalitate mul-
tiumita? Unde un'a, carea se si mai adu-
ca a minte, cá — si celelalte conlocui-
tórie — au dorintie si trebuintie mari si
vitali si intocmai si juste?!

Ba, pona si de afara din strainetate
se redica pretensiuni, se apelédia la mo-
narchu, se facu ingerintie — pe diferite
base, intru afacerile publice ale biete
nóstre monarchie!

Nu vremu se punemu temeiu pre ce-
le ce se respandescu despre pretensiunile
Berlinului si ale Petropolei, pre cari to-
tusi multe aparituni imparu a le ade-
verí; dar citámu cele positive si pe fa-
cia, citámu cererile, asteptările, insinua-
tiunile santului parinte din Roma, citámu
anume chiar cuvintele din „Encicli-
c'a“ mai nóua, dd. 7 a curintei, unde
se dice cu privintia la gravaminele bise-
ricei catolice: „Pre noi ne incuragiedia
spre bune sperantie supunerea si pietatea
amatului nostru fíu in Christosu, a Im-
peratului si Regelui Franciscu Iosefu,
pre care noi l'am conjuratu in acésta pri-
vintia printr'o epistóla speciale.“

Éta, unde am ajunsu!

In intru, cei de la putere, buna óra
magiarii nostri, striga, precum aeve ni
dovedira in Diet'a si in diaristic'a loru:

„Cu noi este Regele; elu a juratu pentru
institutitiunile nóstre, cari sunt garant'a
stepanirei eschisive a nóstre; — cu noi
este Stepanulu, nu suntemu mai multu
senguri; n'avemu de cine se ne tememu,
si mereu trebuie se castigámu totu mai
multu!“ Se 'ntielege pre cont'a altor'a!!

Totu in intru, cei subjugati si dri-
piti in peciora striga: „Audi-ne Impe-
rate, parinte, stepane; audi-ne si ne man-
tuiesce!“

In mediloculu acestoru eschiamati-
ni si pretensiuni interne — vinu si
le incurca si paralisédia cele esterne!

Ei bine: Se póte? Este cugetabile
ca — tóte acestea se fie juste, si ca —
de tóte acestea se se tiena contu?

Nu; nu si ér nu.

Ací sunt interese si pretensiuni si
directiuni — atátu de diverse si diver-
ginti, in cátu — nici atotopotintele
Ddieu nu le póte complaná séu satisface
pre tóte la unu locu!

Dar ele sunt vitali; celu pucinu fie-
care parte dechiara pre ale sale de atari,
si — nici un'a nu va a se lapedá de ale
sale — o data cu capulu.

Ei bine; in astfelu de situatiune,
de stare a lucrurilor, are monarchulu,
are puterea de statu — ratiunea, mo-
dulu si forti'a necesaria, pentru d'a de-
stinge si alege pre cele juste si adevé-

rate, si d'a reduce séu face se amuta cele
nejuste si neindreptatite?

Déca are, de ce nu face? Déca n'a-
re: mai este cugetabile posibilitatea d'a
essiste acésta monarchia, — d'a se mai
sustiené si desvoltá la o alta — acéste
diferite interese, tiere si popóra??

Acést'a este — pare ni-se cestiunea
cea mare, carei — intre amintitele fatali
impregurari, vrendu-nevrendu — trebuie
se ne dedámu a-i cautá in ochi! —

Budapesta, in 27 mart. 1874.

„Pester Correspondenz,“ si dupa acést'a
„P. Napló“ si multe alte diaria de aici, adu-
sera mai alalta-ierg insciintierea cá: clubulu
nationalitatiloru, séu cu alte cuvinte — depu-
tatiu serbi si romani din stang'a, ar fi decisu,
ca — pe cale privata se fava intrebare la mi-
nistruu ung. de culte: ce cugeta a intreprinde
spre regularea cestiune bisericeii nationali
serbesci? — Mai departe cá: atátu emisiiu clu-
bului, cátu si acést'a inusi ar fi fost satisfacuti
de deslucirile luate de la ministeriu; si — cu
tóte acestea si chiar in contra acestora, dlu
Mileticiu, in siedint'a de luni-a trecuta a
Casei reprezentative, a facutu o interpelatiune
publica in acésta cestiune, prin ce a vatematu
clubulu, in cátu acést'a s'a desgustatu.

„Pasir'a lui Mileticiu a desteptatu re-
sentiu strardenariu chiar si la socii sei de
unu principu; ma dlu Parteniu Cosma este
toemai se tea din clubu.“

Facia de aceste faima si aplicatiuni, noi
suntemu in dreptu a dechiara, cá clubulu de-
putatiloru nationali, in caus'a bisericeii ser-
besci n'a luatú chiar nici o decisiune, ci la atin-
gera acelei cause incidentalmente prin Mileticiu,
simplu numai a intielesu, si unii membri de fa-
cia au si aprobatu, cá dlu Dr. Mileticiu voiesce
se fava a interpelatiune in Dieta. Éra de vr'o
pasire la Ministeriu, in acésta cauza, nime nu
scia nemic'a.

Va se dica: intréga acésta istoria, asiá
precum o reproducu foile straine, este ér
numai o scornitura tendintioasa a acelu
ómeni séu cercuri, caroru atátu de pucinu li
vine la socotela bun'a intielegere si solida-
ritate intre deputatiu nationali. Acésta se in-
vederédia si prin aceea, cá acésta istoria
scornita, in data o telegrafara la Viena, unde
ea dejá se póte ceti in foile de mercuri-a
trecuta.

O apucatura intrigante, alta nemic'a.

Ér in cátu pentru amintirea numelui
Parteniu Cosma, ca alu unui-a, carele stá se
parasésca clubulu nationale, — potemu in-
credintia pe fie-cine, cá déca ar fi, cá séu
dlu Cosma, séu ori-care altu pre stimatu de-
putatu nationale intr'adeveru s'ar socoti a se
desface de clubulu si solidaritatea nationale,
acést'a — nu va fi pentru caus'a bisericeii
serbesci, ci va fi — din cause si motive mai
vechi, inerinti persónei si impreguriloru,
despre cari insa nu ni este permis a vorbi

pana atunci, pana candu nu ni se va dá oca-
siune faptica, cea-ce dorimu si sperámu, cá; —
nu se va intemplá. —

In fine, avemu se constatámu aici, cá
de cátu-va timpu, foile domniloru fórte desu
amintescu de clubulu nationalu si de activita-
tea lui; firesce, nu pururia cu temeiu, nu ade-
verulu; dar ori cum, ele aréta o interesare
intr'o mesura, pre cum — de duoi ani in cóci
n'au mai aretatu. Ast'a este positivu si toc-
mai de aceea nenegabilu.

Ei bine; pentru ce causa amintimu si
constatámu noi acést'a?

Simpluminte, pentru ca — onorabilulu
publicu se se convinga, cumca clubulu natio-
nalu — nu este unu cadavru, cum a imparutu
elu unoru ómeni cadavrici. Mai multu: pen-
tru cá, dorimu a dovedí, cumca déca s'ar in-
templá ca vr'unulu dintre membrii clubului
nationale se desertedie din elu chiar acuma,
candu elu incepe a se miscá cevasi mai cu
energia, — motivulu n'ar poté se fie tragerea
de mórte a clubului, ci — contrariulu: porni-
rea lui spre viétia. —

Budapesta, in 26 martiu 1874.

Am atinsu si noi la rondulu nostru —
comedi'a jocata in Berlinu intre Bismark,
diplomatul naibei, si Jokay, fantastulu celu
mai mare. Dar lumea publicista incepe a se
intrebá: ce óre a cautatu dlu Jokay in Ber-
linu? Ce l'a indemnatu pe elu tocmai in
acestu timpu se visitiedie pre amicii sei de la
condeiu si din librariu in Berlinu? — Apoi
cei-ce i-a observatu tienti'a si tendintia, vréu
a fi aflatu unu scopu — pre cátu de finu, pre
atátu de absurdu!

Dar se amintimu aici un'a.

O fóia septemanele din Slesia prusésca,
se intitula „Im neuen Reich“, adeca „In noulu
Imperiu,“ si se tiene de un'a dintre cele mai
de mare influentia in Germania. Acésta fóia
septemana trecuta aduse unu articlu sub
rubric'a: „Pentru connatiionali in Sudu-ostu,“
sub cari connatiionali in Germania se picepu
nemtiu din Ungaria si Transilvania, special-
mente sassii nostri.

In acestu articlu se dise, cá ori-care
alta tendintia a magiarismului, devenitu la
1867 la putere, a fost si este — superficiale
si siovaitória, un'a in sa a fost si este chiara
si fundamentale, „eschiderea politica a nem-
tiloru de la viet'a publica. Legea ungresca se
pare a esiste — numai pentru de a-si indreptá
ascutitulu contra nemtiloru, — mácar cá
dreptulu acestoru nu este mai reu, de cátu alu
magiariloru!“

(Va se dica: Nemtiu din Germania —
acuma incepura a vedé crudelitatea directi-
nei politice magiare, candu ea, crediendu cá
pre ceialalti nemagiarii ii a culcatu la pamentu,
se apucá a sugrumá pre — „antepostulu Ger-
maniei in Oriente,“ pre fratiarii sassi! Dar de
celelalte popóra dripite la pamentu, nici
acuma nu li pasa!)

Apoi continua numit'a fóia a se espe-
torá mai departe astfelu:

„Mácar din recunoscintia trebuiau ma-
giarii se crutie pre nemti, cari — de atátu
ori ii-a ajutoratu in nevoi, in calamitatiloru
finantiali de astadi!“

(Audi: casi candu omulu fora sentiú
moralu si dreptate, ar fi capabilu de virtute
recunoscintiei! Ca si candu domni magiarii
ar avé consideratiuni pentru imprumutatoriloru
de bani cu bune procentu, candu ei n'au
nici picu de recunoscintia catra Romanii,
de sute de ani ii ajutama, cu sangele si
sudórea — a-si sustiené essistintia, si cari
astadi dau patriei — de la 60—100 de mil
bracia armate!)

In fine, citat'a fóia mai face dóue enu-
ciatiuni grave:

Cá — nu póte se fie indiferintu pre
cele ce se intempla din cóce la noi, — se
lege cu nemti; cá — desi nu pottesce inte-
vintie politica directa, totusi trebuie
atraga atentiunea natiunei germane am-
contradicerei ce este intre vócea de amiciu,
magiarii o striga incólo spre Germania,
intre faptele inamice [germanismului ce com-
in intru!

Apoi incheia:

„Mauru Jokay, se insiéla cumplitu, de
elu seriosu credid, cumca amabilei sale pa-
sóna a succesu, a castigá pre cei mai emin-
publicitatiu germani, ca se tréca cu tacerea
nicile isbiri magiare contra nemtiloru in Un-
garia! — In Imperiulu Germanu scimu op-
tiniu ucasulu lui Szapáry si lu-vom numi
adoveratulu seu nume!“

Ca se nu mai vorbimu multe: recom-
dámu aceste espeptatiuni studiuluu agri-
si profundu — acelu din Bucuresci, anu
dlui V. Boerescu. —

La noi si — in Berlinu.

Am poté se scriemu in frunte si asiá:
„Bismark si — Andrásy, Prusso-Ger-
mania si — Austro-Ungaria; spiritulu si tu-
tur'a némtiului cultu si — alu magiarismu
privilegiatu.“

Cáci acéstea sunt, despre cari avemu
dicemu o vorba si — s'o recomandámu dom-
loru stepanitori ai nostri.

De patru-cinci septemane abia, Al-
si Lorena, frumocele provincie franceze,
pitate cu arma de germani, sunt representa-
in parlamentulu din Berlinu alu Germanii.

Alsatia si Lorena, de si in maioria
locuite de elementu germanu, dar de unu
mentu, carele elu de sine, d'unu seclu si de
metate, fora nici o fortia fisica, a adoptat
nationalitatea si cultur'a franceza, si care
prin urmare se sente francesu si doresce
remané francesu, dar carele mai pre susu
tóte protesta cu indignatiune in contra de
nationalisárii cu forti'a, atátu de degradat
pentru umanitate.

Alsatia si Lorena deci, fiindu cá se
rapite cu forti'a si fiindu cá se lucra a fi de

nici cea mai mica indoiéla, cá coreligionariu
nostri greci si astu data vor fi tractatu lu-
crulu unilateralmente si prin urmare in contra
adeveratei stári a sale, cu scopu de a si-castigá
si naintea inaltei Diete o aparintia de dreptu;
intru interesulu adevéru, care este si alu
nostru, tienemu de necesitate imperativa,
a substerne cu tóta supunerea inaltei Case
caus'a si din a nóstra parte — asiá in sa, cum
o infacisédia actele, de cari dispunemu. Ér
stim'a ce o pastrámu facia de corpulu legiu-
toriu alu statului ungrescu ni este garantia,
cá in tractatulu nostru vom procede numai
pre bazele ce ni le presenta realitatea ade-
verulu.

Pentru mai mare usioretate vom im-
párti tractatulu nostru in trei párti:

1. Istoricultu fundárii séu intemeiárii bi-
sericeii din cestiune;
2. Fazele procesului pentru ea;
3. Reflexiunile nóstre asupra pretensiu-
niloru separatistice ale coreligionariloru no-
stri greci.

I. Istoricultu fundárii bisericeii cu patronulu Sant'a Treime din cetatea Brasovului.

Nainte de a se pune temeiuu acestei
biserice, se aflá in Brasiovu o asiá numita
„compania privilegiata grecésca de comérciu,“
— precum se aflau asemenea companie si prin

alte locuri comerciali in Imperiu. Compani'a
din Brasiovu erá formata pentru redicarea
comercielui levantinu. Acésta compania, con-
statatória din comercianti straini, se bucurá
de unele privilegia in comérciu, ér in pri-
vintia politica erá essimata de sub potesta-
tea autoritatiloru municipali.

Ar fi in sa fórte gresitu a deduce din nu-
mele „Compania grecésca,“ cá membrii ace-
leia ar fi fost toti greci. Pre unu reversu din
anulu 1752, aflatoriu intre acte, vedemu
subserisi de man'a loru cu litere cirile — pe
Ioan Sirbul, ca primariu, ér pre Manoliá
Kalfovici, ca juratu alu amintitei companie
grecésce. Pe langa acésti oficianti se aflau
in acésta compania o multime de membrii,
ce nu erau greci; ba dupa cum eclatantmente
dovedesce unu numeru insemnatu de conscrip-
tioni, si cu deosebire decretulu aulicu din 24
aprilie 1800, sub nrulu 2059, maiortatea
membriloru companiei o formau: Bulgari,
Serbi, dar cu deosebire Romani, cari si-trageau
originea loru din provinciile ce apartieneau
la Turcia, cu deosebire in sa din Moldavia si
Romania. Ma nu arareori se intemplá, de —
pentru favorulu privilegialoru acestei cor-
poratiuni, intrau cu dreptulu de membrii in-
trens'a si Romani nascuti transilvaneni, dupa-
ce petreceau cáte unu timpu óre care in
strainetate, candu apoi rentornau cu numele
schimbatu si se asiediau aici. In modulu acést'a

erá formata acésta compania grecésca de co-
mérciu.

Pre langa acést'a compania de comérciu
formata din straini, ba chiar in facia ei
se formá in sa cu timpulu unu corp de com-
mercianti indigeni, cari spre deosebire de
membrii companiei grecésce se numeau: ceta-
tieni comercianti, „cives,“ „cives graeci ritus
disuniti,“ cum si numai „cives graeci,“ si erau
parte Romani, parte Greci, parte Bulgari,
precum se va vedé din cursulu ulterioare alu
acéstui tractatu.

Atátu spiritulu de intreprindere alu
acéstoru comercianti idigeni, cátu si capita-
lele, de cari dispuneau ei, in decursulu tim-
pului luara dimensiuni atátu de insemnate,
incátu compan'a grecésca privilegiata, sver-
colindu-se pre privilegiete ei, in mai multe
ronduri se vedú silita a redicá amare plan-
sori pre la locurile mai inalte in contra celei
indigene, si a-li cerst a perarea privilegialoru
sale. —

Intr'aceea spiritulu timpului, ce tinea
totu mai tare spre libertatea comércielui, fa-
voriá in desvoltarea sa corpulu comercianti-
loru indigeni intr'atáta, incátu compania
grecésca deveni in scurtu timpu unu ce de
prisosu, si trebui se céda loculu seu unu grem-
miu de comérciu propriu orientale. Ast-feliu
numit'a compania grecésca disparú, supriman-
du-i-se cu inctulu bas'a, adeca privilegiale,

prin libertatea comércielui, in cátu dint
chartia guberniale dela anulu 1846, emis
nrulu 14,866 se vede, cá in acestu anu
mai numerá bieti 11 membri, dintre cari unu
unulu erá grecu, ér ceialalti romani si bulgari.

In anulu 1852 camer'a de comérciu
industria din Brasiovu propuse guvernulu
vile si militare de pe atunci — stergerea
paniei grecésce, si — din respectulu cá
asiá numai in aparintia mai vegetédia, ino-
porarea ei la celelalte gremie comerciali
aici. In anii urmatori a si inoetatu din viet'e
desu amentit'a compania grecésca din Br-
siovu, ducendu impreuna cu sine — pre
lalta lume — tóte privilegiete, atátu
politice, cátu si cele de comérciu, de care
bucurase.

Nu in modu atátu de usioru poti str-
bate libertatea ce se pronuncia, si in cele
bisericesci.

Amentit'a compania de comérciu
avuse si in cele bisericesci unele privilegia.
In timpulu ante-iosefinu, — dupa lagile tier-
acei-ce marturisiau religiunea gr. orientale
— nu erau indreptatiti a avé intre mur-
unei cetáti, si anume intre murii unei cetá-
sasesci — biserice, séu casa de rogatiune. Sa-
deci a se privi de privilegie dóue dreptu
de cari s'au bucuratu desu amentit'a com-
pania, si adeca: dreptulu de a avé in cetatea Br-
siovului o casa de rogatiune si dreptulu de a

nationalitate cu forta, de la incorporare in... mereu sunt puse in statu de asiediu, deca sub mesure straordenari, sub legea martiale. Cu unu cuventu ele se administra a provincie si popora — *straine si dusmanose imperiului* — cu putere *discretionaria*.

Si cu tote acestea, *Alsatia si Lorena*, la acceptulu acestui anu fusera chiamate la urna pentru de a-si alege pre deputatii, pre reprezentantii sei in parlamentulu germanu in Berlinu, si alesera — toti 15 deputati, liberi si nedependinti, unulu ca unulu *nationali si opositionali*, pre cum este naturalu la unu poporu, carele nu este multiamitu cu partea sa, cu sörtea ce i-au creat'o si o sustinu altii prin forta!

A facutu, ce e dreptu totu felulu de cercari posibili si permisibili stepanirea germana, pentru de a scöte ici-coliä deputatii mai amici Germaniei si Germanismului, peste totu mai moderati; dar — nu s'a auzitu, nu s'a cetitu unu casu de violintia, de abuzuri si nelegalitati nerusinate, asemenea acelora, pre cari la noi domnii magiari de la putere le practica regularminte in tote cercurile nemagiare, si pre cari in partile statului confiniu militare le dusera pon' la ultimele estremitati.

Si — äta aci o data bate la ochi colosalä diferentia intre *domnii din Berlinu* si intre *cei nostri austro-magiari*, intre stepanirea, moralä, loialitatea lui *Bismark* si intre a lui *Andrássy*!

De cum au intratu deputatii *Alsatiei* si *Lorenei* in parlamentulu germanu, la tota ocaziunea, unde a venitu vorba de ei si de causele lor, s'au nascutu certe si spectacule mari si — 'afrunturile de o parte si de altä s'au lipsitu a fi förte aspre.

Este si acest'a naturalu. Representantii aceluor provincie n'au venitu de buna voia la Berlinu, n'au venitu ca se-si vedä respectate interesele si dorintiele proprie, ci — tocmai din contra, ca se fie martori, si dupa ficönea politica chiar conclucatori la legarea de degradarea poporului reprezentatu de ei! Tocmai pre cum buna öra, din nefericitä mararomania a domniloru nostri, este puse-nänea bietiloru deputati nationali in *Diet'a* in *Pesta*! Asiä dara — conflictule au fost inevitabili si — fiindu reprezentantii francesi *de firmi*, ör nemtii förte multi, firesce ca conflictule au trebuitu se devina *aprijs* si se apere focu.

(Si — äca-vi aci splicarea si ilustrarea conflictoloru de asemenea natura in *Diet'a* magiara — intre elementele nationali *cele* örne, dar — numai intre acestea! si intre *causa* a cea mare a elementulu magiaru. Fioresce ca — mamalig'a si balsosiuulu nu sunt sa sparge cu ele paratii si ca — isbite de urete — nu scapera, ci se spargu seu turcescu si devinu *lipiture*! Pricäpa acest'a ceia alegu si tramitu la *Diet'a* ömeni slabi!) Dar — cu tote acestea, ce veduramu

in Berlinu!! Ce aparitiune ni presentä, si urma a ni presentä la astfelu de casuri-parlamentulu Germaniei?!

Ori candu o cestiune a *Alatiei* si *Lorenei*, numai cätu de cätu sämena a justa, ea afla aperiatori aprigi cu multimea intre deputatii germani, in cätu une-ori a fost pre apröpe se cästige majoritatea chiar interesulu aceluor provincie.

In acästa privintia este admirabile diferintia tienutei, si asiä dara si a spiritului si culturei si judecätii germane — in asemenea cu domnii magiari ai nostri.

Sä bagämu bine sämä. Noi, nationalii din Ungaria si Transilvania, recunöscömu de *patria* adeverata a nöstra tier'a de sub stepanirea magiara; nu credemu, nu tindemu la despartire; poftimu numai conditionile de cultura si desvoltare, pre cari o patria adeverata este chiamata si indetorita a-le acordä fiacarui poporu, deca este ca ea se-si justifice dreptulu moralu d'a essiste: si cu tote acestea — *sufletu de magiaru nu se scöla intru aperiarea nöstra si a justeloru cause ale nöstre*, si pentrn a inferä cum s'ar cuveni pre directii calcatori de lege in contra nöstra!

In parlamentulu din Berlinu, luni-a trecutä, la desbaterea legii de pressa, deputatii *Alatiei* si *Lorenei* nu erau de facia, totusi venindu la ordine dispuötiunea finale, prin carea se propune ca, legea de pressa, tocmai votata, in *Alsatia* si *Lorena* se nu intre in viötia pre cätu timplu acele provincie sunt in stare esceptionale de asiediu, — mai multi dintre cei de frunte deputati liberali luara cuventulu si aperiara cu o caldura si energia rara — dreptulu si interesulu aceluor tiersiore si alu poporului lor; ör in disput'a infocata ce se provocä prin acest'a, intemplan-du-se de unii dintre guvernamentalisti amin-tira despre ager'a si vatematöria pasire occasionala a deputatiloru francesi facia de parlamentulu Germaniei, anume espeptorandu-se cu necrutiare despre deputatulu alsatianu *Teutsch*, — in data mai multi se redicara intru aperiarea acestuia si peste totu a celoru absinti, dogenindu pre atacatori, ca nu au consideratiunile cuvenite pentru unu poporu subjugatu cu arma si pentru reprezentantii cei fideli ai aceluia, si nu au macar loialitatea de a-i crutiä in absintia lor!

Este chiar cuceritoria de anime o astfelu de portare din partea — contrariloru asiä dicendu, si sufletulu omului cu sentiu de dreptete si umanitate, se indulcesce candu vede, ca — mai essistu ömeni de consideratiuni ömenesci, ca — indobitocirea inca n'a cuprinsu pre toti cei ce se numescu „*potitici culti*“.

Votarea asupra acestei cestiuni dovedesco, cu cätä energia si serioötiata s'au intrepusu liberalii germani pentru dreptulu si interesulu poporatiunei inamice — din *Alsatia* si *Lorena*, cäci — propunerea guver-

niulu si a comisiunei a fost primita numai cu 179 de voturi contra 174!

Unde se intempla, unde pöte se se intemple la noi — astfelu de lucru?! Unde ar aperiä si sprigini pre nationali si pre deputatii lorä la noi, in *Diet'a* Ungariei, care-va deputatu magiaru seu magiaronu, cu atät'a caldura si sinceritate?!!

Mai de unadi „*Reform*“ cea magiara, vorbindu de rigörea lui *Bismark* facia de volnicösi bisericiani catolici, eschiamä, ca — *de ce n'au magiarii unu Bismark, care se invetie minte pre Babesiu si Miletiöiu!*

Noi eschiamänu incheiandu: dar de ce n'au magiarii nici unu ömu de cultur'a si intieoptiunea si sentiulu de dreptate alu liberaliloru din parlamentulu Germanici?!—

Diet'a Ungariei.

Despre siedintiele Casei reprezentative de luni-a si marti-a trecutä, am atinsu cele memorabili ocaziunalminte in numerulu precedinte.

Siedintia de joi, in 26 martiu, din mai multe puncturi de vedere merita a fi tractata mai cu de amenuntulu.

„*Magyar Ujsäg*“ scrie despre dansa astfelu:

„Acästa siedintia — se pöte dice, ca a fost fora parecchia in genulu seu. Nici unde si nici o data unu parlamentu n'au fost insultatu asiä, precum o fece *Pulszky Fr.* cu alu nostru, in cestiunea comisiunei de 21, propuse de *Zsedényi*.“

Noi insa o aflämu si din alte privintie interesante, de aceea intreprindemu a o descrie in ordine.

Sub presidiulu lui *Perczel B.* deschidiendu-se la 10 öre, dupa autenticarea protocolulu siedintiei precedinti, si dupa substernerea onoru petitiuni, se presenta o chärtia a tribunalulu din *Segedinu*, prin carea cere, a se dä voi'a d'a intreprinde cercetare criminala contra deputatulu *Eder István*, pentru mai multe insielatiuni si defraudäri de bani.

(De curendu, candu o cerere a unui tribunalu criminalu, intr'o causa bagatela — privea pre unu deputatu nationalu, tote foile domniloru spuneau apostrofandu, ca — *este deputatu de partia nationala*. Öre acuma acelesi foi n'ar trebui sä spuna, ca] — *defraudärrile si insielatiunile* de incriminatu privescu pre unu deputatu deäkistu?!)

Cererea se tramite comisiunei de imunitate. —

Urma acum interpelatiunile.

Gáll M. inträba pre min. de cultu si instructiune, deca scia ca ce abusu se face, cu insielatiunea statului, de o localitate luata in arenda ca de cancelaria pentru facultea medicala de la *Universitate*!

(Istoria, cum se spune, este chiar scandalösa.)

Totu *Gáll M.* interpelädia pre min. de

finantie, ca cum este, de se facu esecutiuni cu rigörea celoru pentru contributiunile publice — si pentru alte pretensiuni, prin acelesi organe, in contra legii? —

A trei-a interpelatiune totu a aceluia *Gáll M.* asemenea catra min. de finantie, inträba: cum de comunei urbane *Hajdu-Böszörmény* i s'a relassatu 38,262 fl. din contributiune, din caus'a lipsei de recolta, precandu totu atunci, o deplinu asemenea petitiune a comunei *Szoboszló* pentru relassata de 7000, deplinu motivata, s'a respinsu fora a spune caus'a?! —

Vidlickay Ios. interpelädia pre min. de finantie si comunicatiuni, in privintia stergerii monopolulu de tutunu, unde a ajunsu lucrulu la acelu scandalu, incätu pona si amplioiatii de la drumurile ferate oprescu pre pasageri si li cauta giamantaöle! Inträba: deca acästa este cu scirea si din indrumarea Ministeriului de comunicatiuni?

Lázár Ádám interpelädia pre min. de justitia: deca socöte a aduce o data naintea casei unu proiectu de lege pentru amortisarea chärtieloru de stat? —

Cele de mai nainte interpelatiuni se vor comunica concernitiloru ministri, ör in cätu pentru cea din urma —

Min. Dr. *Pauler* raspunde, ca fiindu cestiunea de o importantia staordinaria, s'a incredintiatu o ancheta cu deslegarea ei, dar acest'a inca nu si-a terminatu problem'a; deci va inteti.

Lázár Á. ia spre sciintia acästa desluöire.

Acum se scöla dlu *Zsedényi*, carele ca presiedinte substituitu alu comisiunei de 21, esmise pentru aflarea modululu de regulare si resp. reorganisari in finantie si in administratiune, pentru d'a scapä tier'a de deficite si de nemultiamiri; deci elu, din insärcinarea acelei comisiuni inträba si respective cere de la casa acordarea, ca comisiunea se nu mai iöe in deliberare elaboratulu subcomisiunei de 9, ci acela se se predöe de-a-dreptulu Ministeriului, pentru de a fi studiatu si folositu in casuri speciali de propuneri la *Diet'a*.

Irányi D. intr'o vorbire scurta, dar chiara si convingetöria — aräta ca: *Cas'a* nu pöte face ceea-ce i se cere, cäci — *Cas'a* a emisu comisiunea de 21 ca sä lucre si sä-i aduca lucrarea sa; deci acest'a este indetorita a luä in desbatere operatulu subcomisiunei si — adoptandu-lu seu modificandu-lu, ca operatu alu seu sä-lu aduca Casei, ca apoi acest'a sä dispuna de elu. Astadi a dispune despre unu operatu, care nu e alu comisiunei de 21, pre care nici nu-lu conöscöe, ba nici membrii comisiunei, cei ce n'au fost in subcomisiune nu-lu conöscu, ar fi numai o deridere, o insultatiune chiar a conclusulu casei! —

Se scöla acuma *Pulszky Kerenöcz*, si — cu o franchetia si nepesare admirabile splica, ca — propriamente Comisiunea de 21 a fost emisa numai pentru de a cästigä modulu si timplu spre a incercä coalitiunea intre parti-

duce din *strainetate preötu*, — care preötu de altmintreliä in cele spirituali erä öpusu episcopulu gr. or. de aici. Acestea sunt sengurele privilegia, de cari s'au bucuratu compania grecösca in cele religiuari.

Pre bas'a acestoru privilegie avé dara compania grecösca in cetatea *Brasiovulu* a sa de rogatiune, cu unu preötu adusu in *strainetate*. Servitiulu divinu in sa se facea numai in limb'a grecösca, ci — fiindu multi dintre membrii companiei *romani*, pentru acesti-a se tinea servitiulu divinu in limb'a romana, de catra preotii romani, ce se inträu aci, spre scopulu acest'a, dela bisericele din suburbie. Astfelu vedemu din actele secretärii dela anulu 1789, ca asiä numitulu *episcopu Bucur*, care pre atunci erä preötu in suburbulu *Brasiovulu vechiu*, a fasionatu nänänea contelui *Nemes*, cumca densulu a tinea in capel'a companiei *patru ani* servitiulu divinu in limb'a romana.

Dar fiindu-ca acästa casa de rogatiune si mica si intöcmita numai pentru membrii companiei, ör numerulu comerciantiloru indiami, (afara de compania,) dupa cum am ötötu mai susu, crescea totu mai tare, si astari in capel'a companiei nu aveau nici intrare, dar nici locu, si in modulu acest'a erau ötöti la bisericele si preotimea din suburbie cele indepartate, — acestia se decisera

inca pre la anulu 1785, a redicä pentru sene inläntrulu cetätii *Brasiovulu* o biserica. La acestu planu ajunsera cu atätu mai vertosu, cu cätu numerulu cetätieniloru comercianti de legea gr. or. erau inca pre atunci (1785,) destulu de insemnatu; ör prin edictulu de tolerantia alu fericitulu Imperatu *Iosifu alu II.* se redicase pedec'a, ce custase dupa legile tieriei in privintia edificärii de biserice seu case de rogatiune gr. orientali in cetätile sasösci. Dupa cum se pöte vedé dintr'unu conspectu din anulu 1789, substernutu cu operatulu comisiunei conduse de contele *Nemes*, cetätienii comercianti facuse o colecta atätu intre sene, cätu si intre boerii din *Moldovia* si *Romania*, cari pre la anulu 1769, fugindu din patri'a lorä pentru turburäri de acolo, se aflau in numeru mare in *Brasiovu*. Intre acesti däraitori merita a se amenti la loculu primu unu comerciant bogatu din *Bucuresci*, cu numele *Panaiötu H. Nica*, care contribui 6000 de piastri turcesci; dupa densulu urmädia: *Gyöka Eustatie, Constatin Dsanly, Demetriu Dima, Cristofu Mihailu, Nicolau Stefanu, Emanuila Kalfövicu, Duca Melankövicu, Michailu Mirsa, Georgiu Popövicu, veduv'a Apostölöia*, precum si nesce binefacutori greci din *Rusia*. Despre banii in modulu acest'a adunati s'a datu ratiöcinu numai in anulu 1787; ör specificarea respectiva se pöte vedé sub nrulu gub. 1876 din anulu 1795, din care

resulta, ca banii incursi prin acea colecta, au fost in suma de 15,638 fl. 24 cr.

Cu o parte din acosti bani s'au cumperatu dela locuitorii sasi *Kronenthal* si *Lang döue* case, sub nr.ii 32 si 35, (respectiv cele documente se afla alaturate la acte,) — fara in sa se se döe pe facia intentiunea, ca ele s'au cumperatu pentru edificarea unei biserice gr. orientali, fiindu ca erä mare temere, ca nu cumva, esindu acästa intentiune la lumina sä se detraga dreptu de proprietate, pe bas'a dreptulu de retractiune. Acest'a este caus'a de s'au intabulatu apoi dreptulu de proprietate asupra acestoru döue realitati pe numelo a patru binefacutori, anume: *Constantinu Dsanly, Demetriu Dima, Cristofu Mihailu si Nicolau Stefanu*.

Nu mai dupa ce cumperatorii si-au vedötu in modulu acest'a dreptulu lorä de proprietate ascuratu, si-detera pe facia adeverata lorä intentiune. Dreptu a ceea se si indreptara catra magistratulu din *Brasiovu* cu rogarea, ca sä li concöda edificarea unei biserice gr. orientale in cetatea *Brasiovulu*, dupa cum se pöte ceti in respectiv'a rogare „*pro hujatibus Coronensibus civibus graeci ritus mercatoribus*“

Din caus'a in sa, ca cu acest'a petitiune se adresara numai susu amentitii patru binefacutori, de asta data ei fusera respinsi, sub cuventu ca, pentru patru in si nu este de lipsa o biserica separata.

Respingendu-se amentit'a petitiune, la anulu 1786 se adresara totu catra amentitulu magistratu alte trei petitiuni, si adeca: un'a sub datulu de 28 ianuaru subscrisa de 32 de comercianti *romani* si *greci*, cari insisi se numescu in acästa petitiune: „*noi negutiatorii romani si greci*“, si intre cari sunt si cei patru de susu; mai departe una subscrisa de 17 industriasi romani, *ambele in limb'a romana*; ör a trei-a in 17 aprilu in limb'a latina; acest'a din urma este subscrisa de 49 in si, su-nandu ca in modu colectivu, ca a comerciantiloru si industriasiloru. Acludemu cele d'antäiu döue petitiuni in testulu originalu si in traducere sub A. si B. ör a trei-a in testulu originalu latinu sub C.

Despre autenticitatea acestoru documente nu pöte incäpe nici o indoiöla; originale se afla in archivulu bisericei, si coreligionarii nostri greci le au presentatu, atätu comisiunii cercetätörie d'intimpli de mai nainte, cätu si cu ocaziunea ultimei cercetäri. intemplete in aprilu 1869 sub conducerea judelui rogescu din *Aranyos, Baldy Gergely*, candu s'au aclusu copie de pre densele operatulu comisiunei. Petitiunea facuta in limb'a latina din 17 aprilu 1786, se afla in copia autentica si in manele nöstre.

(Va urmä.)

te le sfasiate. Astăzi, după ce coalițiunea asiă precum s'a constituit unu ministeriu de si nu cu trei, dar cu *două suflète*: comisiunea de 21 și activitatea ei ar fi de prisos, ba tocmai o împedecare a noului guvern intru dezvoltarea liberă, și unu votu de ne'credere din capulu locului. Deci spriginesce pe *Zsedényi* intru atât'a, ca Cas'a să-si dechiare invoicea, de a prescinde comisiunea de 21 de la mai de parte activitate și a subterne casei operatulu subcomisiunei, spre a se dá acest'a ministeriului de materialu pretiosu!

(Modulu ironicu, in care dlu *Pulszky* si-a dezvoltatu votulu, drépt'a intréga l'a observatu cu dimbire tacuta, ca si candu ar fi vrutu să dica: „*Bine că am trecut și peste acest'a comedia!*“)

Mai vorbira — *Korizmic, Tisza K., Péchy*: *Űrményi M.* și *Csernátony*, desl din alte consideratiuni, mai vertosu din aceea a scurtimei de timp — *pentru motiunea lui Zsedényi* și resp. a lui *Pulszky*; era din stang'a extrema: *Simonyi E., Csanddy S.* și *Deák L.* in contra acelei-a; dar punendu-se cestiunea la votu, cu mare majoritate se primi motiunea lui *Pulszky*! Astfelu acuma — canonisandu-se tota istoria comisiunei de 21, de la carea tier'a incepuse a asteptá lucruri mari, de o *comedia nedemna de unu parlamentu seriosu!*

(Să bagamu bine sém'a, că — unde suntemu! Să ni aducemu a minte, că diceau unii clubului nostru nationale, cumca cu cunoscutulu loru proiectu de resolutiune aveau să astepta pon' la propunerea și desbaterea in Casa a operatului comisiunei de 21. Cei pártiti in sa dejá atunoi au reflectatu, că — dar de vor gasi domni o apucatura óresicare, ca nici să nu desbata caus'a in Dieta! Éta, că asiá s'a intemplat. Apoi intentiunea și interesulu deputatiloru nationali éra, ca să manifeste Dietei și publicului, cumca déca este vorb'a de imbunatatirea sistemului și de multumirea tieriei, cestiunea de nationalitate nu póte fi trecuta cu vederea; celu pucinu deputatii nationali, ca sinceri, aveau detorintia d'a spune adeverulu, precum l'au si spusu.)

In fine s'a facutu votare pentru unu Vicepresedinte alu Casoi și pentru membrii delegatiunei, ce are să incépa lucrarea in causele comune cu Austria — la 20 aprile aici in Pesta.

De v. presedinte a fost alesu *Torma Kár.* (Romanii și Serbi de partia nationalé au votatu pentru dlu *Ant. Mocioni*, presedintele clubului!)

Cu atât'a siedintia se incheia, anunciandu-se cea mai de aprópe pe manedia la 10 ore n. de m. —

In *siedintia de ieri, 27 martiu*, după autenticarea protocolului de mai înainte și după prezentarea de petitiuni,

Péchy Eug. interpeléda pro min. de culte și instructiune: ce este caus'a, de invetatoriloru din Satu-mare inca nu li s'a datu onorariulu cuvenitu pentru instruirea adultiloru? —

Min. *Trefort*, nefindu de facia, interpelatiunea i se va comunica. —

Székely K. referintele comisiunei de 21, conformu conclusului de ieri alu Casoi, in numele comisiunei, presenta operatulu subcomisiunei de 9, d'impreuna cu procesele verbali și cu tóte datele și actele, și cere ca, tiparindu-se reportulu prezentatu, să se imparta deputatiloru; érá operatulu subcomisiunei să se transpuna ministeriului. — Se primesce.

Se publica acum list'a membriloru 40 și supliinti 10, alesi in Delegatiunea pentru afacerele comune.

(Aci este de insemnatu că, domni stópanitori — nu mai aflara de lipsa, a se jucá cu nationalitátele, și asiá nu mai pusera chiar nici unu *Romanu* și nici unu *Serbu*, nici dintre *deákisti* in Delegatiune! In opositionali — pricepem cu n'au incredere; dar pre cei ticalosi din mediloculu loru — de buna sém'a numai din *desprețiu* îi trecura cu vederea! Potu să-si stérgea chiar piciorale de ei, că — nu se vor plange, chiar cum nu reclamara nici o data pentru apesárile și nedreptatirile nationalitátilor. Las'că veti vedé. Destulu că, éca aci espresu in celu mai eclatante modu — folosulu nostru de după deákismu și guvernamentalismu, — fresce numai pentru cei-ce au destulu sentiu de onóre, și a nume de onóre nationale.) —

Presedintele insciintéda că septeman'a viitória se va tiené o siedintia numai pentru d'a primi nuncia de la Cas'a de susu și d'a publica legile ce dóra ar veni santiunate, érá siedintia meritatorie nu se va tiené pana in 15 aprile n. adeca pana mercuri după pas-cile nóstre.

Se mai verifica protocolulu despre alegerea membriloru delegatiunei și spedanduse Casoi magnatiloru, siedintia se redica. —

Din Bucovina,

tienutulu Homorului, in diu'a celoru 40 ss. martiri,

Salutamu cu deosebita bucuria numerulu V. din *fóia ordinatuniloru Consistoriului nostru*; pentru-cá pe langa aceea că ni anuncia calatori'a parintelui *Bendella*, la Sabiu spre scopulu chirotonei sale, de odata ea ni infaciéda acum pentru prim'a óra, decandu ésa la lumina — *literetulu nostru romanescu*, adeca acelu literatu, ce avusesse sórtea d'a fi proscrisu cu urgia nespusa din actele Consistoriului și din corespundintiele pretilor, de marginitulu capu si fanatic'a inima a defunctului *Eugeniu Haemanu*.

Si acuma inca ne cuprinde durerea, candu ni aducemu a minte, cu cáta neomenia și brutalitate ne tractá, déca diariá vr'una scriere de ale nóstre cu literetulu romanu. Nu avea neco atât'a discretiune, ca să ne crutie mácar atunci, candu i veniá la mana — din intemplare, vr'una epistola privata de ale nóstre. Asiá scriesese amicul nostru *Artemiu Berariu* unchiului seu, profesorului *Calinciucu*, la anulu 1860, una epistola din Viena, in care lu-informá, din propriulu îndemnu, in privintia unor picture, menite, dara nesuccese pentru catedral'a din Cerna-uti. Parintele *Calinciucu* n'avú ce face, ci impartesi epistol'a aceea, scria cu literetulu romanescu, episcopului in confedintia, pe semne ca să-lu incredintie mai bine de cele ce-i spusese din gura. Episcopulu in sa, aruncandu ochii pe dens'a, se aprinse cu selbatacia, lu-infruntá aspru pe *Calinciucu*, că nu dá nepotului seu invetiatura, cum are să scrie, si mi-se pune de scrie lui *Berariu*, — celu ce atunci se numiá inca *Ieremieviu*, urmatóri'a scrisóre necalificabile!“

„Ce tearfa de scrisore a scriu clericulu *Ieremieviu* dela Viena catra ascóru *Calinciucu*! Doi barbati, nu neinvetiati, nu érá in stare prin jumetate de ceasu să o procetesc. Domn'a-lui s'a veritu in manele *Ardelenilor*, carii se tienu, că sunt cei mai invetiati, nu pentru alt'a, ci numai pentru aceea, că au stricatu limb'a *Moldovenilor* și *Valachilor*, schimosindu-o după placulu lor. Spre a nu remané pomenitulu cliricu de risu, să se deprinda Domn'a-lui si aminterelea a scrie, precum o obiceiu in *Moldavia* *Valachia* și *Bucovina*, cu atât'a mai vertosu, in cátu in acésta de pe urma tíera va cere Domn'a-lui asediarea sa, nu pré bune in sa slujbe ar face ei cu atât'a de urita scrisóre a sa.“

Si *Haemanu* a fostu conceputu asta scrisóre inca in tonu blandu, pentru-cá atunci amblá faim'a, că voiá să si-lu faca pre *Art. Berariu* nepotu de frate!

Dara cu disprețiu nespusu și cu vehemintia ne-audita îi persecutá elu pe acei preoti, pe cari îi punoau peatele a intrébutia literetulu romanu in vr'una scrisóre oficiala la consistoriu. Érá vai de stéu'a lor! Scrisórite li le intorcéa oficialminte nepresentate, dara indiestrate cu felu de felu de anotatiuni, pe unii îi facea intr'insele papistasi, că si-au datu man'a cu *uniatii din Ardealu* să strice legea pravoslavnică, pe alții îi amenintá cu pedepse aspre, dicendu că nu se supunu ascultării arhieresci, si tragu la *Daco-Romania* etc. etc. Ociarirea și amaratiunea lui, facia cu preoti de acesti-a, devenise pana la atât'a, încátu se facuse aprópe *regula nestramutata*, că Consistoriulu, sub presiunea capulu seu, refusá, mai alesu in timpurile din urma, tóte cererile seu nu le dá cursulu legitimu, fia fostu facutu pettulu si argumentatiunea cátu de bine, in interesu personalu seu și chiar in celu bisericescu in genere.

Nu aprobá nici unu manuscriptu, care i

*) Cărea ni se tramise in originalu, de unde ne convinséram, că chiar parintele eppu scrie adeverate *tearfe*, in ieroglifé abia legibili! —

sc inaintá spre aprobare și midilocire, ca să se tiparésca cu spesele fondului regegiunariu, daca nu érá scriu cu *slave*. Asiá patiaú cártile facute pentru scólele primarie, asiá și opurile profesoriloru de teologia; in scurtu si-bateá jocu de scrierea și de limb'a romana, cu predilectiune de osebita mai alesu candu presiedea la esaminele teologice, folosindu-se adese-ori de tonulu și manier'a fecariloru de pe drumuri, încátu alumnii și profesorii, plini de resentiu, nu puteau decátu să inghita noduri.

Deci cauta să constatamu cu durere, că preotimea nóstra ar fi fost asta-di mai inaintata in cunoscentia limbei și mai deprinsa a scrie cu literetulu romanu, daca apunea acelu episcopu inca pela anulu 1848, cum i fusese meritulu!

Éata de ce dicemu, că no bucuramu din sufletu, daca vedemu „*fóia ordinatuniloru consistoriului*“ tiparindu-se cu literetulu romanu, si acum se cade, ca si preotii la rón-dulu lor, să se folosésca in corespundintiele oficiali de acestu literetu. Éra de Consistoriu fia-ne permisu a presupune, că se va încercá a introbutia in ordinatiunile sale un'a limba romanésca corésa, intielagemu fora impetriture cu germanisme și slavisme, in frase, cuvinte, sintassa și construire; căci aceste neajunsuri stilistice arunca umbra nefavorabile asupra cunoscentielor membriloru lui. —

Unulu de buna sperantia.

Convocare!

Subscrisul Presidiu alu sectiunei centrali si alu Reuniuni in vetiatoresci „*Georgiu Lazaru*“, conformu *statutelor si regulamentului*, convocá prin acest'a pro Domnii membri la una *adunare generale extra-ordinaria*, pe diu'a *santului martiru Georgiu* (23 aprile.) 1874 st. vechiu, la satulu *Avrigu*, loculu natalu alu *Illustrului patronu* alu societáti nóstre.

Intré alte agende, ce se voru pertractá, va fi si *luarea in primire, a actelor Reuniuni*, tiparite intr'o brosiura de presedintele seu.

Mai de parte avemu onóre a face cunoscutu, că totu cu acea ocaasiune se va serbá estu tempu si *parastasulu* intru memori'a *fericitului Georgiu Lazaru*, prescriu de statute.

Că s'a mutatu diu'a parastasului: acésta am facutu din dóue cause: Un'a nefindu gat'a brosiur'a pe sambat'a lui *Lazaru*, candu érá să se serbedie parastasulu, asiá nu poteamu conchiamá adunarea generale; alt'a, fiindu că după esperint'a din alti ani si chiaru din timpurile mai recinti, opiniunea generale de prin Sibiu si de prin alte locuri este, ca să serbamu parastasulu la diu'a onomastica a lui *Georgiu Lazaru*, carea este diu'a *santului martiru Georgiu*, in 23 aprile vechiu anulu curintu.

Convinsi de acésta Opiniune generale. dar mai multu de acea impregiurare, că pe sambat'a Floriloru nu se potú gatá de tiparitu actele Reuniunei, ci numai la *Santele Pasci*, multu pana pe dominic'a Tomei: de aceea am decisu *se conchiamamu* acésta adunare generale pe diu'a *Santului martiru, Georgiu*, — de-aceea am mutatu si diu'a parastasului pe atunci.

Ordinulu de dia alu parastasului precum si alu adunării va fi după programele statorite in anii trecuti.

Invitamú deci pre toti domnii membri, ca să vina cu totii la adunare si la parastasu.

Ne permitemu inca a rogá fórté respectuosu pre parintii protopresbiteri romani ai tieriei Oltului: *Petru Popescu* și *Basilii Mc. simu*, să binevoiesca a ni dá mana de ajutoriu, liberandu cáte unu cerculariu de invitatiune cátra domnii invetiatori din protopresbiteriatele I. si alu II. a *Fagarasiului*, ca să nu absentédie nece unulu; pentru că *interese din cele mai vitali au reclamatu imperiosu convocarea acestei adunari extra-ordinarie la loculu si diu'a numita!*

In fine ni permitemu a invitá la adunare si la parastasu pre toti cáti se intereséda de *scól'a romana si de Reuniunea nóstra!*

Brasiovu 21 marte 1874 nou *I. Dima Petrascu*, mp. *Georgiu Comanicu* mp. presied. reuniunei si vice-presid.

alu sect. centrali. *Candidu Mijlea*, mp. *Ionu Barbatu* mp. membru consiliariu ajutoriu. secretariu gener.

Varietati.

Societatea „Petru-Mioru“ — după cum ni se impartasesce va arangia o siedintia publica, impreunata cu produptiuni literarie și musicali, nu in 29 l. c., ci in o alta di, má tardiu! —

(Multiamita publica!)

Din casu s'a seraciei fiindu aprópe de a-mi intrerup cursulu studiiloru pedagogice in *Gherla*, II. S. dlu canonicu și Rectore seminariulu, *Stef. Bilitiu* s'a induratu a-mi conferi unu stipendiu, cu alu carui ajutoriu incheiandu cursulu prin acésta vinu a-mi manifestá cea má adunca recunoscentia marinosului patronu *Elia Buda*, docinte confes.

(Nu lipsesce din poporu zelulu și bucurintia nationala, numai să fe îndemnatu de partea conducetórilor!) Din fostulu confes militare serbu-banaticu, comuna *Seleni* ni se scrie cu datulu 2/14 martiu de mai născut din poporu, cu chiar man'a lor, multamintia și recunoscentia preotului locale *Ambr. Teodorovicu* și diaconului-docinte *Jos. Marta*, pentru că atragu atentiunea poporului și mai vertosu a fruntasiloru asupra tuturor aparitiuniloru nationali și îndemna la participare cu deriulu. Asiá d. e. candu s'a publicatu portretulu redactorelui *Albinei*, poporulu informatu, má mai de cátu si-a procuratu 20 de esemplar pentru d'a avé in casele sale pe primulul depatatu alu cercului. — Peste totu zelulu preotului pururia și pretotindenia affa recunoscentia, urmare in poporu.

Avisu si Rogare.

Comitetulu, care — din incredintia tieriei romane din *Budapesta* — a arangiatu la 12 faurariu n. 1874 *Balulu romanu de aci*, fiindu destinatu venitulu curatu alu acestei intreprind societáti „*Petru-Maior*“, si-luasse libertatea a rogá pre mai multi pl. t. d. diferite tienuturi locuite de romani, să se binevoiesca a coleptá oferte in favorea susamentitului scopu.

Ne luamu acú libertatea a rogá pre toti acei pl. t. dni cari primira atú impoterniciri de coleptare, ca celu má pená in 15 aprile n. a. c. să binevoiesca — sub ori ce impregiurare — a le retransmisa sub adres'a: *Ioanu Ciocan* (Stationsgasse nr. 1, 29,) ca socoté să se-le potemu incheiá si dá publicitáte venitulu curatu să-lu potemu naintá loculu destinatiunii sale.

Budapesta, 15 martisioru n. 1874.

In numele comitetului arangiatoru *Gavrilu Mihályi jun. mp.* presied.

Cursurile la burs'a de Viena

dupa insciintările telegrafice din 28 martiu n.

Rent'a in arg: 73.70; rent'a in hártia 69.30; sortiurile de statu din 1860, intru 103.20; patrarie: 108.10; sortiurile de 1864: 138.30; sortiurile instit. de creditu 168.—; sortiurile turc: 44.25; obligatiunile rurali ung: 75.50; transilvane: 73.50; banatice: 74.50; bucovinene: 76.50; actiunile inst. de cred.: 206.50; actiunile banci nationale: 962.—; actiunile drumului feru austr. de nordu: 2065.—; actiunile drum fer. romanu: 42 $\frac{1}{4}$; ung. orientale: 55.—; imprumutul ung. pentru drumurile feru 94.25; agiulu argintulu: 106.25; galbe imp: 5.26; napoleondorii: 8.93; rubl'arú 1.52; talerulu prussu: 1.65. —

Asemenate aceste cursuri cu cele ce s'au publicatu nainte de 8 dile, se aréta tendintia hártielor in diosu, asemena si a aurului argintulu. —

Publicatiuni tacsabili.

Concursu.

Pentru postulu de adjunctu notariu in *Covasintiu*, cotulu *Aradu*, se recere unu individuu practicuu in agendele notariu care trebuie se cunosca limbele romane si magiar'a.

Doritorii deci de a ocupá acestu postu sunt rogati, să binevoiesca, ori persóna, ori in scrisu, a se adresá la notariu scrisulu in celu mai scurtu tempu.

Covasintiu, 18 mart. 1874.

Iosifu Codreanu, notariu.

3-3